

Redacția:
Strada Beriului Nr. 2.

Toate manuscrisurile ce privesc conținutul foii sunt a se adresa redacției.

Manuscrisurile nu se înapoiază — Epistole nefrancaute nu se primesc.

Un număr costă 16 bani.

ACTIVITATEA

Foaie politică, economică, socială și literară.

Administrația:
Strada Beriului Nr. 2.

Prețul de abonament:
pe an 8 cor., pe 1/2 de an 4 cor., pe trei luni 2 cor.

Pentru România și străinătate:
Pe an 20 franci.

Inserțiunile se acordează conform tarifului obicinuit.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Contemplări.

II.

Masele au lipsă de conducători, cari conștii de scopul de urmat se îndrepte forța lor în alvia corăspunzătoare. Dar' aceștia trebuie să fie conducători eșiți din sinul lor, și trăind în mijlocul lor, căci masele în genere numai pentru aceia simt alipire, pe cari îi ved' amenințați de aceleași primejdii, cari îi amenință pe ei, pe cari au prilej să-i vază din nemijlocitate apropiere.

Cum întru toate trebuie să stăruim să ajungem ce putem, numai prin forțele noastre, și în privința conducătorilor trebuie să fim conduși de același principiu. Nu conducători străini, din depărtare, adăpostiți la sigur să dea direcția și inspirația, căci aceștia — trăind sub alte împrejurări — admit puțința ca influențe străine să se valideze în hotărârile lor, și primejdiesc astfel integritatea mișcării întregi.

Avem lipsă de «conducere de casă», de conducători cari se premează în frunte și nu de cei cari din dos ne împing spre câte ceva.

Masele neconduse sunt zeruri, conduse sunt cifre formidabile, dar' precum cifrele ca zerurile să numere trebuie să meargă în frunte, așa și conducătorii: așa 1000000, și nu așa: 0000001!

Repet, trebuie să tindem ca totul ce facem să facem prin noi și pentru noi... prin o alegere cuminte a conducătorilor nostri și aici dăm de o caracteristică interesantă.

E o observare plină de adevăr, că de multe-ori ajunge ca o idee lansată, fie ea ori-cât de salutară obștei, să fie apărută de un bărbat care în oarecare chip și-a atras neplăcerea noastră, ca s'o ignorăm, să tragem la îndoială că e salutară și s'o combatem chiar în contra convingerii noastre mai sincere... numai și numai din pricina, că vine dintr'o parte nouă puțin sau de loc simpatie.

E asta un alt păcat mai grav, care rezultă din identificarea ideii cu persoana care lucrează în numele ei, păcat care la noi într'atâta s'a încuibat, încât ești declarat de dușman al intereselor românești, îndată-ce te încumeți, ca în numele acestor interese, să te atingi de persoanele sacrosante ce reprezintă ideile.

Pecătuești în contra «idealului național», fiindcă te revoltează abuzurile, de cari se fac vinovați oameni, pe cari nu vrednicia proprie, nu puterile lor spirituale i-au ridicat în fruntea unei mișcări culturale, economice, financiare, politice ș. a., ci fatalitatea dușmană lor, împrejurări neatîrnătoare de ei, orbirea adversarilor...

Noi nici chiar binele nu-l voim de cât prin aceia, cari ne plac, cărora prigonirile nechibzuite și suferințele ușor îndurate le-au câștigat iubirea noastră, fără să mai judecăm dacă aceștia oare și sunt în stare să facă binele ce-l așteptăm dela ei.

Trebue să tindem să luminăm poporul, masele inculte, să poată face deosebire între bărbați și idee, să nu adereze la o idee de dragul bărbatului, care o lansează sau apără și să nu iee poziție față de ei, numai și numai pentru-că reprezentanții ideii n'au avut fericirea să-și câștige prin prigonirile altora iubirea lor.

Să primim ce e bun, vină el din ori-ce parte, să nu așteptăm binele numai din partea bărbaților noui dragi... să abstragem dela persoane și să discutăm ideile în sine și să dăm la o parte pe toți aceia, cari nu-s în stare să corăspundă recerînțelor unei poziții, la care i-au ridicat valorile vremilor politice.

PASIVITATE sau ACTIVITATE?

de
Dr. Eugen de Leményi.

VIII.

Urmările stării de lucruri, până aci descrise, s'au arătat cu mult mai curând decât s'a crezut.

După 34 ani de viață «constituțională» și de domnie a partidului liberal, astăzi țeara întreagă este aservită cu desăvârșire elementului semit.

Intreaga viață publică, o mulțime de oficii de stat, comitatense și comunale, comerțul și industria, ba chiar și științele și artele se află astăzi aproape exclusiv în mâinile ovreimeii, care se numește maghiară; și pozițiunea acestei ovreimeii este astăzi atât de puternică, încât Ungurii singuri, și ei de ei, nici când vor fi în stare să se emancipeze de sub tutela aceleia.

Puterea ovreimeii se bazează pe deoparte pe presă, care este astăzi aproape exclusiv ovrească; dar' în prima linie pe parlamentul țării, în care semiții și filosemiții înrolați sub steagul liberalismului fac majoritatea absolută a tuturor membrilor acestei corporațiuni legislative.

Urmarea a fost, că dela 1867 până în ziua de astăzi toate guvernele, din sinul partidului liberal au eșit, și vor tot eși și pentru viitor, până nu se vor schimba raporturile de forță între diteritele partide parlamentare.

Acest partid «liberal», sub a cărui egidă s'au început și urmat cele mai aprige persecuțiuni în contra noastră și a celorlalți nemaghiari; din a cărui inițiativă s'au adus toate legile maghiarisătoare menite a ne amenința existența noastră ca individualitate etnică: este dușmanul nostru adevărat, pe care trebuie să-l combatem cu toate armele legale și pe care nu ne este permis a-l confunda cu poporul maghiar, căci după cum voiu arăta mai la vale, acest partid se recrutează în cea mai mare parte din cercurile electorale ale popoarelor nemaghiare.

După-cum arată harta etnografică a Ungariei*) regatul Sfântului Stefan se împarte după limba pe care o vorbește majoritatea covârșitoare a locuitorilor sei, în trei mari teritorii și anume:

1. Teritoriul maghiar cu o extindere de 105,811.17 km.□ și o poporațiune de 6.660.924 suflete.

2. Teritoriul slav cu o extindere de 85,025.78 km.□ și 4.355.694 locuitori.

3. Teritoriul român cu o extindere de 88,649.43 km.□ și 4.116.876 suflete.

Acestea trei teritorii aleg cu totul 411 deputați și anume:

1. Teritoriul maghiar 182, din cari 67 liberali sau guvernamentali și 115 opoșionali.

2. Teritoriul slav 119 deputați, dintre cari 95 liberali și 24 opoșionali.

3. Teritoriul român 110 deputați, dintre cari 95 liberali și 25 opoșionali.

Din datele de mai sus reese, că din 411 deputați 247 sunt liberali și numai 164 opoșionali; din 247 deputați liberali aleg Ungurii numai 67, ear' Românii și Slavii 67 deputați guvernamentali mai mult ca 39 au fost aleși în cercuri electorale curat nemțești sau șvăbești; din 164 deputați opoșionali aleg Ungurii 115, ear' nemaghiarii 46. Ungurii aleg deci în partidul liberal numa 1/4 a numărului total al acestui partid, ear' mai mult cu 2/3 părți a deputaților opoșionali.

Ce ne privește în special pe noi Românii, ne învață statistica, că din cei 25 deputați opoșionali aleși pe teritoriul român numai 6 sunt aleși în centrul etnografic al acestui teritoriu, pe când ceilalți 19 au fost aleși pe d. o parte în cele trei comitate sēcuiesti (11 deputați), ear' restul la periferia vestică a teritoriului român, unde Românii sunt amestecați în mare măsură cu Maghiari, Sërbi și Nemți.

Ce privește în special Transilvania, unde locuim în mase mai compacte, rezultatele obținute prin studiul statisticeii sunt și mai surprinzătoare. Transilvania trimite în parlament 73 deputați, dintre cari să aleg în cele 50 cercuri electorale, în cari Românii sunt în majoritate, 43 deputați liberali și numai 6 opoșionali. În 23 cercuri cu majoritate maghiară se aleg 12 deputați liberali și 11 opoșionali.

Resultă din cele expuse, că partidul liberal-guvernamental reprezentând numai în 1/4 parte cercuri electorale maghiare, ear' în 3/4 părți cercuri electorale nemaghiare, trebuie să fie privit de jure ca reprezentantul parlamentar al Românilor, Slavilor și Nemților din această țeară.

În faptă însă, firește, trebuie să constatam, că, excepționând pe Sași, nici unul din popoarele nemaghiare nu a fost reprezentat în parlament, nu numai coresponzător intereselor sale naționale, culturale și economice, ci chiar de loc. Ba ce este mai trist, aceiași oameni, cari de jure sunt reprezentanța noastră parlamentară și deci ar fi avut sânta datorință de a se întrepune pentru interesele naționale, culturale și economice ale alegătorilor lor, aceiași oameni nu numai că în mod criminal au neglijat toate datorințele pe cari le aveau față de noi, dar' ne-au mai și învrăjbit cu desăvârșire cu Ungurii, sugerându-le pe de o parte acestora ideea statului unitar național maghiar, ear' pe de altă parte timbrându-ne pe toți nema-

*) Datele statistice înșirate aci sunt scoase din cartea d-lui Eugen Brote: „Die rumänische Frage in Siebenbürgen und Ungarn“. Berlin 1895.

ghiarii de trădători de neam, din simplul motiv, că noi nu voim să ne subscriem înșine sentința de moarte, nu ne plecăm genuchiul înaintea acelei ideii, care — nota bene — nici nu este decretată ca principiu de stat prin nici o singură lege, deși s'au făcut de 34 ani destule legi cu scopul și tendința vedită de a desnaționalisa pe nemaghiari sau cel puțin a-i împedeca în dezvoltarea lor.

La aceste legi maghiarisătoare, de altmintrelea se potriviește foarte bine proverbul german: «nici o supă nu se mănâncă așa de ferbinte precum se ferbe».

Pe cât am avut ocaziune a urmări modul de fabricațiune a acelor legi, silit am fost să ajung la convingerea, că cele mai asiatiche din ele nici nu s'au făcut cu intențiunea, ca să fie puse vre-odată în practică, ci au avut mai mult menirea de a servi ca nisip aruncat în ochii Maghiarilor de către acel mosaic de clice de interese, care se numește partidul liberal parlamentar, a avut să efectuească vre-o operațiune mai mare financiară.

Nu am decât să amintesc de legea despre asilele de copii, care la timpul seu atât amărăciune și ură a produs. Și cum a rămas cu legea aceasta?

A rămas pe hârtie, pentru-că punerea în vigoare a ei costă o mulțime de bani, ear' bani pentru încercări de maghiarisare nu sunt.

Legi de aceste mai sunt câteva, cari toate au fost primite din partea Ungurilor cu bucurie nespūsă și al căror rezultat pentru Unguri este, că prin tenorul neuman și illiberal al acelor ei au fost discreditati cu desăvârșire înaintea opiniei publice europene, fără să fi avut din toate măcar un singur folos politic.

Dar' așa-i sistemul, care tocmai acum iarăși arată colții distrugători.

Este vorba de colonisări în stilul mare, căci cele de mai înainte afirmative pentru aceea nu au reușit, fiind-că s'au făcut în stilul prea mic.

Pentru ca să se poată realiza proiectul de colonisare, va funda grupul financiar Rothschild o bancă, destinată exclusiv pentru acest scop, cu un capital fundațional de 50 milioane, primind subvențiune și dela stat.

Fiind-că era de prevăzut că Maghiarii se vor purta foarte rece față de aceste proiecte nouă, ear' pe de alta parte puterea de atracțiune a ideii de stat maghiar în urma imposibilității realizării a slăbit în măsură considerabilă, a trebuit să se afe o lozincă nouă care să excite la Maghiari într'o astfel de măsură dorul de mărire, încât să nu mai vadă ce face Rothschild cu tovarășii săi. Noua idee este — vă rog să nu rideți, — imperialismul maghiar!!

Puterea noastră.

Divizați în nenumărate partide, în dușmăniți prin certe politice și confesionale, pândind reciproc privilegiul binevenit să putem lovi în cei cari nu împart vederile sau se opun scopurilor noastre, sleiți de puteri în urma multelor crize prin cari am trecut, totuși reprezentăm încă în fața presei maghiare o putere, de care guvernul trebuie să ție seamă... și e de netăgăduit că în fața lor și reprezentăm o putere, dar'

In 4 Septembrie n. 1901 la 8 ore a. m. se vor ținea examenele de primire, ear' în 5 Septembrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, și pentru elevele, ce se înscriu prima-dată la această școală, o taxă de înmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeauna. Același didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, eari voesc să fie primite în internat, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a reuniunii femeilor române, au să fie înscrise de timpuriu la direcțiunea școlii, înainte de începutul anului școlar, pentru-ca să se poată face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 400 cor. pe an, plătiți înainte în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincioase, pentru materialul de scris, de desen și lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se poartă separat de p. rinți, precum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în forte-piano și în limba franceză.

Taxe pentru instrucțiune în forte-piano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voiește să iee orele singură, se compută la 2 ore pe săptămână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă 2 eleve împreună iau instrucțiune în aceeași oră, taxa se compută la 2 ore pe săptămână cu 9 cor. de elevă; sau

b) dacă o elevă voiește să iee orele singură, se compută la 2 ore pe săptămână taxa de 12 cor.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași oră, taxa se compută la 2 ore pe săptămână cu 6 cor.*) pe lună de elevă.

Instrucțiunea din limba franceză, câte 2 ore pe săptămână se compută pe lună cu 2 cor. de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase în nemijlocitate apropiere de parcul orașului și e provăzut cu apeduct, baie proprie, lumină electrică, etc. Incât otere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, afară de școală, au în fiecare zi anumite ore de conversațiune în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutorul directoarei, al profesoarelor și guvernantelor.

Elevele, cari voesc să fie primite în internat, mai au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciorșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari toate rămân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburi de trup sau albiturile, câte 1/2 duzină din fiecare, ciorapi și batiste (marămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toaleta nouă, părinții și tutorii sunt sfătuiți a nuface de acestea pentru copilele lor, căci pentru uniformitatea îmbrăcămintei elevelor interne, acele toalete se fac aici cu prețuri moderate, prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strins de uniformă se țin: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă cari necondiționat au să se facă aici și cari peste tot vor costa cam 30—40 cor.

Dela direcțiunea școlii se poate primi prin postă: «Statutul de organizare» și «Regulamentul intern» al școlii, «Regulamentul pentru cursul complementar», «Planul de învățământ» și «Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii și de emdare», à 10 cr. ex. Dela direcțiune se poate primi pentru 2 cor. și «Monografia» școlii, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școlii și al internatului în toate amănuntele.

Sibiu, 1 August 1901.

Direcțiunea școlii.

*) Din care sumă 2 cor. se contează pe lună institutului, pentru susținerea forte-pianelor în stare bună.

423—1901. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíróság 1898. évi V. I. 196 számú végzése következtében Dr. Moldovan Silvius ügyvéd által képviselt Roșu János javára Botian Luka és neje ellen 123 kor. s jár erejéig 1898. évi szeptember hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján le és felülfoglalt és 842 kor. becsült következő ingóságok u. m.: buza, lovak, takarmány és szekerek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az algyógyi kir. járásbíróság 1901. évi V. 66/4 számú végzése folytán 123 kor. tőkekövetelés, ennek 1897. évi augusztus hó 16. napjától járó 8% kamatai, 1/8% váltó díj és eddig összesen 130 kor. 50 fill.-ben bíróilag már megállapított költségek erejéig Botian Luka lakásán Algyógyfalu községében leendő eszközésére 1901. évi augusztus hó 8. napjának délutáni 2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, jelen árverés az 1884. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Algyógyon, 1901. évi július hó 29. napján.

RUSZULY IMRE,

kir. bir. véghr.

423—1901. kir. véghr. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alolirótt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a puji kir. járásbíróság 1901. V. 282 számú végzése által a. b. iszkronyi Niczár János javára a. b. iszkronyi Burlek Petru lui Gábor ell. h 150 kor. tőke, ennek 19 évi hó napjától számítandó % kamatai és eddig összesen 65 kor. 70 fill. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróilag lefoglalt és 660 kor. becsült szarvasmarhák, juhokból álló ingóságok nyilvános árverés utján eladatnak.

Mely árverésnek a V. 580/2 sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszinén, vagyis A. b. Iszkronyban alperes lakásán leendő eszközésére 1901-ik évi augusztus hó 17-ik napjának délelőtti fél 12 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Pujon, 1901-ik évi július hó 26. napján.

RÁCZ JOZSEF,

kir. bir. véghr.

„MINERVA” institut tipografic în Orăștie.

Numeri singuratici din „Activitatea” se pot cumpăra numai în librăria dlui H. Graef din Orăștie. Administrația.

Subscrisul aduc la cunoștința on. public, că numai în Restaurantul meu »Contele Stefan Széchenyi« în Orăștie, se află oea mai bună calitate de bere a lui „Dreher“.

Cu stimă

Aladár Szatmári,
Restaurateur.

2—3

ANUNȚ

Se caută un invetăoel, care a trecut etatea de 13—14 ani, din casă bună și a absolvat oel puțin 2 clase gimnasiale în neguțătoria de manufactură și mărfuri curente. Condițiunile în scris a se adresa la firma

George Baci,
comerciant în Orăștie
(Szászváros).

2—

40 het. vin vechiu din anul 1890

à 64 cor. het., ear' pentru cantitatea întreagă cu preț mai moderat
Risling în butelii à 7 dcl. și
Șampanie de diferite soiuri.

Toate cu prețuri foarte moderate.

A se adresa la
Vasile N. Bidu, comerciant
în Orăștie.

„Minerva” inst. tipogr., societate pe acții

in Orăștie Szászváros

Opuri
Bilete de log.
Broșuri
Circulare
Bil. de vizită
Invitări
Bilanțuri
Acții
Cap. de epist.
Placate
Ord. de dans
Adrese
Compturi
Note
Preț Curent.
Anunțuri
Registre
Imprimare
Couverte
Bilete de cun.
Etc. etc. etc.

Există deja de 13 ani și este provăzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva”

pe lângă că efectuește ori-ce comande repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea să fie estetic lucrate și fără erori.

Până de present se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.